

„Mert itt élek”

Nem tudom, ismerik-e a gyöngyösi kapát meg a horroló kapát. Randa szerszám mind a kettő — mondják, akik kézközeli ismeretségben vannak velük. De természetesen — teszik hozzá aztán. Hogy is ne lennének azok, amikor az egyikkel 70, a másikkal pedig 90 centiméternyi földet lehet megmoccantani egyszerre. Persze micsoda moccantás az: egyszerre kell húzni és lefelé nyomni.

Nem jár messze az igazságtól, aki szerint a némely átlagos szőlőtermő vidékek és a Mátraalja gazdagsága, gazdagsága közti különbség hagyományosan a kapanyomtáv-hosszok differenciájából ered.

Az utóbbi két évtizedet tekintve pedig, legalábbis Gyöngyöspátán, Gyöngyöstarjában és Szűcsiben még valamiből. Abból, hogy a gazdaságot itt nemcsak a gazdaságért csinálják. Hanem a kapával-talajjal küszködő emberért.

E szemlélet elterjesztésében vitathatatlanul nagy szerepe van dr. Németh Andrásnak, az említett községek határában gazdálkodó Mátrai Egyesült Tsz elnökének. Káros kultuszt keltenék ennek megállapításával? Ugyan, kérem: neki aligha van népszerűsítésre szüksége, lévén legalábbis helyben közkedvelt ember. Állítja, hogy ez a fontosabb, mert egy vezető

lára jelentkezett — s átirányították az agráregyetemre... Erre beletörődött, hogy jó, akkor ő most már állattenyésztő lesz. Meg is kapta a papírt, hogy felvették — az agronómiára. Kell-e külön mondanom ezek után, hogy a diplomaosztást követően a Heves Megyei Tanácson állattenyésztési szakterületre került...?

— A lényeg az, hogy bárhová rakják, az ember igyekezzék megállni a lábán — mondja most, mert ennyi kitérő után mi mást is mondhatna. Habár jó két évtized előtti hazahívásakor még ő is húzódozott, különösen, hogy időközben beleszerelmesedett a juhászba. Azt szabta feltételül, hogy akkor jön, ha távollétében és egyhangúlag választják meg. Így történt.

Az első időkben a későn kelő típusú főagronómus helyett hajnali fél háromkor az elnök hordta ki teherautóval a borsótáblára az asszonyokat. Nem is lehetett válogatós a munkában, ha azt akarta, hogy gyöngyöstarjani léte a tsz-székhely, Gyöngyöspata népe is igazából — szavazáson kívül és túl

is — elfogadja. S akkor ott volt még a legnehezebb, az ipari ingázó- és bányásztradíciók miatti jobb mód okán mindig is rátartó Szűcsi, ahonnan még februárban is csak négyen sétáltak ki szőlőt metszeni, jöllehet a másik két helyen már január 2-án teljes brigádok vonultak a szőlőbe. Nosza, gyorsan át az egyik brigáddal Szűcsibe, mert a természet nem vár — döntött, mire haladéktalanul feltámadt az ottani önértzet: „még hogy tarjani csapat messe a szűcsi szőlőt?!” Rövidesen egyazon táblában, majd közös brigádokká alakulva dolgoztak mindhárom község határában. Ma már oda-vissza kapálnak, sőt házassodnak is.

Úgyhogy régóta a három falu — egy nóta járja. Néhány esztendőn belül, a tsz segítségével, mindhárom faluban megvolt a vízmű, illetve a házbelsőig terjedő vezetékhalozat. Ezt, ugyancsak mindhárom községben s ugyancsak a közös gazdaság támogatásával, a crossbar telefonhalozat kiépítése követte. Meg is állt az elvándorlás, sőt, például Tarján népessége már növekszik, mert lassanként visszashálingóznak, építkeznek a korábban Gyöngyösre vagy még messzebbre származottak.

— Persze az egyik gond orvoslása mifelénk is magával hozza a másikat — mondja az elnök. — A vezetőkes víz miatt megsokszorozódott felhasználás mind sürgetőbbé teszi a szennyvízhalozat kiépítését. Szeméttlerakó is kéne, mert ha nem alakítunk ki egy nagyot, akkor mind több spontán kicsi lerakóhely fogja csúfítani falvainkat.

— Miért csinálják, miért menedzsere személy szerint is a tsz és a községek közös fejlesztéseinek? — próbálom kicsit provokálni. — Hiszen különösképpen senki nem szólna érte, ha egy gazdálkodó szervezet a gazdálkodás és a ne-

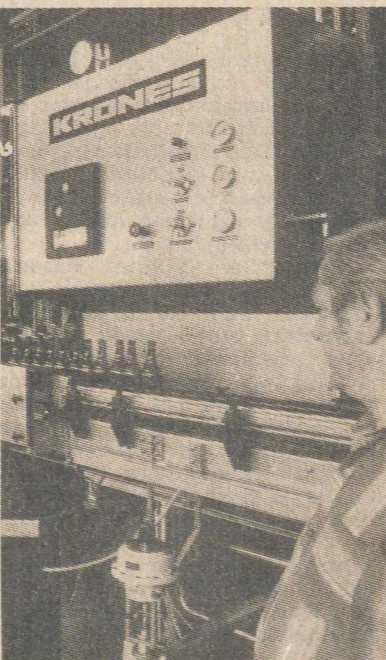

munkáját mindenekelőtt az minősíti, miként boldogul az általa irányított közösség. Ezért nem is járkal úgy a különböző „szervekhez”, mint más délutanonként haza, hanem csakis akkor, ha tényleg dolga van ott. Így aztán sikerült a napi munkaidejét — a vendégfogadás és a vele járó pincészet kivételével — reggel héttől este hatig terjedővé lerövidítenie.

— Persze sűrűbb is lett az idő — teszi hozzá mindjárt, nehogy azt higgyem, hogy a kevesebb óra kevesebb energiát köt le. — Aprócska, ám jellemző példával: pesti útjainkon azelőtt törvény volt, hogy dolgunk elintéztével ellátogattunk a rétesboltba, és tizenöt süteményig meg sem álltunk. Manapság akkor megyünk a fővárosba, ha végképp muszáj, s az útközben elmajszolt tizenöt deka nápolyin élünk hazáig, hogy az értékes délután még a miénk maradjon.

Ezer esztendő távolából, hátán kis batyuval, kilábol... Illetve hát a kis batyu és a kilábolás stimmel, ami azonban az esztendőket illeti: azokból a legutóbbi néhány évtizedtette, hogy a szóban forgó tézisek elnök immár egy új társadalmi alakzat, a tsz-tagság szülötteként induljon útjára — hogy aztán ugyanazon közösség felelős embereként térjen meg.

Nem tanulság nélkül való pálya ez. Tizennégy éves korában, 1951-ben eltökélt szándéka volt, hogy ha török, ha szakad, ő bizony sztahanovista esztergályos lesz — mire felvették a gyöngyösi mezőgazdasági technikumba. Utána kerek egy esztendőn át dolgozott öltönyért, egy-egy pár cipőért és csizmaért, majd menteni a vasasvágyakból menthetőt, a gödöllői mezőgazdasági gépészmérnöki főisko-

hézségek kettős fedezéke mögé bújna.

— Mert itt élek.

Nem panaszkodós ember, de mi meglestük, amint az asszony az OTP-be szaladt személyi hitelért, mert végképp bedöglött a régesrég színes tv-jük. A vezetők közül mindazonáltal természetesen az elnök keresete a legmagasabb, s már-már a 365 napos munkaévet ledolgozó juhászokéval vetekszik.

A lényeg, hogy szalad a szekér, illetve hát e jármű itt már nem jellemző, de gurul a John Deer, „bejött” a gabona, és szépen növekszik a napraforgó, ez a mind-egy legkevésbé szabályozóérzékeny növény.

S kora tavasz óta működik a Mátravin palackozó, amelyet a néhol szokásoshoz képest fordított sorrendben hoztak tető alá, először üzembe helyezték, aztán felavatták, majd az irodát is berendezték hozzá. Most éppen a Szovjetunióba és az NDK-ba indul egy-egy borszállítmány, aztán belföldi, majd nyugatnémet tétel következik, az utóbbi azért, mert hamarosan fizetni kell a gépek lizingdíjának első részletét. Időnként a két srác, Andris és Attila is kijön megcsodálni a berendezést, hiszen gimnazistáknak sem árt, ha némi gépésztapasztalatra tesznek szert.

Bár kétszázötven éves ászok-pincékük Bacchus-feje mostanában kissé mintha szomorkásan nézne. Az elnök így dohog:

— Miközben a külföldi turista szabály szerint csak két liter bort vihet ki az útipoggyászában, mi mostanában jószerivel pancsolunk a drága nedűben. Miért nem lehet ezt főlemelni, mondjuk, öt literre? Devizát, forgalmi adót hagynának itt érte az államnak, s e kivitelért még export-ártámogatást sem kellene fizetni.

— Miért nem szorgalmazza ezt felelős szakkörumon?

— Megtettem már, de leintettek, hogy törődjek a saját dolgaimmal.

— Tehát abba is hagyta az ajtódongetést...?

— Dehogy hagytam. Hiszen én itt élek.

Írta: Rác T. János

Fényképezte: Bánhalmi János